

Etäyhteydellä kuultavana ylituomari Ann-Mari Pitkäranta

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lakivaliokunnan kutsu 14.10.2022 kokoukseen 28.10.2022 klo 09.00

HE 93/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi

Pyydettyä kirjallisena lausuntona Helsingin hallinto-oikeus lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Hallinto-oikeudella ei ole huomautettavaa siltä osin kuin hallituksen esityksessä on tehty lainsäädäntöön lähinnä teknisiä muutoksia, joissa on otettu huomioon oikeudenkäynnistä hallintotuomioistuimissa annetun lain sisältö ja päivitetty säännöksiä asianomaisen lain mukaiseksi tai toisaalta poistettu forum-säännöksiin ja muutoksenhakuun liittyvää päällekkäistä sääntelyä.

Niin ikään on perusteltua selkiyttää muutoksenhaun sääntelyä siten, että se noudattaa mahdollisimman pitkälle sitä pääsääntöä, että hallintoasioiden ratkaisuihin haetaan muutosta ensi asteena yleisistä alueellisista hallinto-oikeuksista ja niiden päätöksistä valitusluvalla korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Hallituksen esityksen vaikutuksia arvioitaessa on arvioitu, että lakimuutosten johdosta hallinto-oikeuksiin ensi asteena ohjautuvien uusien asioiden määrä jää siinä määrin vähäiseksi, ettei hallinto-oikeuksien lisäresurssoinnille niiden perusteella ole tarvetta.

Tästä huolimatta on kuitenkin todettava, että korkeimman hallinto-oikeuden roolin muututtua pääsääntöisesti valituslupatuomioistuimeksi hallinto-oikeuksilla on vielä entistäkin suuremmat paineet huolehtia siitä, että ratkaisujen laatu pysyy korkealla tasolla ja ratkaisut pystytään tekemään viivytyksettä. Samaan aikaan hallinto-oikeuksiin ohjautuu eri lainsäädäntöhankkeiden myötä pieniä määriä uusia asioita, mutta kokonaisuutena ne voivat muodostaa jo resurssointia vaativan työmäärän. Samalla on riskinä, että korkeimman hallinto-oikeuden hallinto-oikeuksien ja hallinnon ratkaisutoimintaa ohjaavien ratkaisujen määrä vähenee. Tässä asetelemassa hallinto-oikeuksilla tulee olla riittävät pysyvät resurssit, jotta voimme vastata meille asetetusta entistä suuremmasta vastuusta hallintolainkäytössä. Erityisen tärkeää tämä on myös sen vuoksi, että suuri osa asioista on kiireellisesti käsiteltäviksi säädetty, ja niiden viipyminen tuomioistuimessa aiheuttaa haittaa paitsi oikeudenkäynnin osapuolille niin usein myös laajemmin koko yhteiskunnalle.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) muuttaminen siten, että suullisen valmistelun ja tarkastuksen julkisuutta voidaan rajoittaa vastaavasti, mitä on säädetty suullisen käsittelyn osalta, on pidettävä perusteltuna. Suullisen valmistelun käyttöarvo perustuu matalalla kynnyksellä käyttöön otettavaan tapaan selvittää ennen varsinaista suullista käsittelyä, mikä asiassa on riidanalaista ja mitä todistelua on tarpeen kuulla. Valmistelun luonne huomioon ottaen on epätodennäköistä, että siihen pyrki osallistumaan oikeudenkäynnin ulkopuolisia henkilöitä. Tämä ei luonnollisesti poista tarvetta säätää sen julkisuudesta suullisesta käsittelystä vastaavin tavoin.

Julkisuuslain 20 §:n muuttamista koskevaa ehdotusta, jonka mukaan muutoksenhaku ohjautuisi asianomaisen lain nojalla tehdystä hallintopäätöksestä ensi asteena hallinto-oikeuteen, voidaan hallinto-oikeuksien lainkäyttötehtävien alaan nähdessä perusteltuna. Samoin voidaan perusteltuna pitää tuomioistuinlain muuttamista siten, että virkamiesoikeudellisten sivutoimilupaa, kirjallista varoitusta tai virantoimituksesta pidättämistä koskevaan muiden kuin ylimpien tuomioistuinten päätökseen haetaan muutosta ensi asteena hallinto-oikeudelta. Muutosehdotusten seuraamuksena myös hallinto-oikeuden omista hallintopäätöksistä muutoksenhakutie kulkisi jatkossa hallinto-oikeuteen. Oikeudenkäymiskaaren esteellisyyssäännöksistä ei löydy suoraan johtoa sille, ovatko kaikki hallinto-oikeuden tuomarit esteellisiä ratkaisemaan ylituomarin tekemää hallintopäätöstä koskevaa valitusta. Muutosehdotuksen perusteluissa on näiltä osin todettu, että valitettaessa hallinto-oikeuden ylituomarin päätöksestä tulee pyytää korkeinta hallinto-oikeutta määräämään esteetön kokoonpano toisesta hallinto-oikeudesta. Kuitenkin esimerkiksi korkein hallinto-oikeus ylimpänä tuomioistuimena ratkaisee asioita periaatteessa vastaavassa asetelmassa. Näin ollen esteellisyysskysymys jää epäselväksi ja kanta siihen kysymykseen, ovatko kaikki hallinto-oikeuden tuomarit aina esteellisiä ratkaisemaan ylituomarin päätöksestä tehtyä valitusta, jää tulevien esteellisyyssratkaisujen ja mahdollisen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön varaan.

Helsingin hallinto-oikeuteen on esitetty keskitettäväksi lääkkeiden hintalautakunnan päätöksiä koskeva muutoksenhaku. Sinänsä hallinto-oikeus toteaa, että tavoitteena tulisi olla yleisten alueellisten hallinto-oikeuksien kehittäminen tasavahvoina. Asioita tulisi siten keskittää erittäin harkiten ja pidättyvästi. Hallinto-oikeus ei sinänsä vastusta esitettyä keskittämistä, mutta kiinnittää huomiota siihen, että yksittäiset keskittämiskäytännöt rikkovat muutoksenhakujärjestelmän yhteneväisyyttä ja voivat tehdä siitä monimutkaisen.

Ylituomari Ann-Mari Pitkäranta

Helsingin hallinto-oikeus
Sörnäistenkatu 1
Helsinki 00580
Puh.: 029 56 42000
S-posti: helsinki.hao@oikeus.fi
www.hehao.fi